

Warszawa, 30 października 2020 r.

Szanowne Koleżanki i Koledzy Biegli Rewidenci!

Tradycyjnie już pragnę Was poinformować o pracach Polskiej Izby Biegłych Rewidentów i Krajowej Rady Biegłych Rewidentów w kolejnym kwartale bieżącego roku.

Gdy piszę ten list, wszystko wskazuje na to, że miniony kwartał był dla nas w tym roku tylko momentem złapania oddechu - zarówno dla biegłych rewidentów, jak i dla całego społeczeństwa. Doskonale pamiętamy o tym, że od marca br. żyjemy w cieniu pandemii COVID-19, a gospodarka przez pewien czas funkcjonowała w warunkach lockdownu. Niestety, na podstawie informacji o narastaniu tempa zachorowań możemy zakładać, że i ostatnie miesiące 2020 roku będą wyglądały podobnie - jeśli chodzi o ograniczenia gospodarcze i społeczne, a zdecydowanie gorzej - jeśli brać pod uwagę sytuację epidemiczną. Musimy jako samorząd biegłych rewidentów uwzględnić tę sytuację i podobnie jak zrobiliśmy to w pierwszej części roku, nie przerywać naszej pracy na rzecz naszego środowiska i profesji. Bardzo o to proszę wszystkie Koleżanki i Kolegów odpowiadających za funkcjonowanie poszczególnych struktur naszego samorządu.

Szanowne Koleżanki i Koledzy,

Bardzo ważnym projektem, zajmującym naszą uwagę w III kwartale, były przygotowania do organizacji XXI Dorocznej Konferencji Audytu, które Krajowa Rada Biegłych Rewidentów rozpoczęła jeszcze wiosną. Myślę, że podsumowanie tego kwartału jest doskonałym miejscem, aby pochwalić się zarówno sukcesem samej konferencji, jak i wrócić do kilku najważniejszych konkluzji z niej wynikających. Co prawda XXI DKA odbyła się 8. października, czyli formalnie już w kolejnym kwartale, ale uważam, że warto o niej powiedzieć kilka słów teraz, dopóki pamięć tego wydarzenia jest świeża.

Na początek zatem liczby: około 1000 osób obserwujących konferencję online; 13 ekspertów reprezentujących PIBR oraz 7 osób z innych organizacji, w tym m.in. Prezes oraz Zastępca Prezesa Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego; 3 sesje tematyczne oraz kilka osobnych wystąpień. Udało nam się pozyskać do współpracy szerokie grono patronów, partnerów

i sponsorów. Aby do tego doszło, kilkanaście osób przez wiele miesięcy zajmowało się zarówno założeniami tematycznymi DKA, jak i logistyką tego wydarzenia. Intensywnie pracowali członkowie Komisji ds. organizacji DKA przy KRBR oraz pracownicy biura PIBR, których zadaniem było stworzenie koncepcji konferencji, pozyskanie sponsorów oraz partnerów, a wreszcie nadzór nad przebiegiem wydarzenia. O tym, że ta praca zakończyła się sukcesem, mogliśmy się przekonać 8. października, siedząc w bezpiecznych warunkach przed naszymi komputerami i oglądając kolejne ciekawe wypowiedzi.

Temat konferencji w tym roku był naturalną konsekwencją tego, co gospodarce przyniosła pandemia. Rozmawialiśmy bowiem o „Szansach i wyzwaniach dla firm audytorskich i samorządu zawodowego w dobie kryzysu gospodarczego”. Temat pandemii i jej wpływu na gospodarkę przewijał się zarówno w wystąpieniach, jak i w rozmowach pomiędzy ekspertami, prowadzonymi podczas przerw. Syntetycznie, ale niezwykle trafnie DKA podsumowała „Rzeczpospolita”, pisząc, że „wspólnym mianownikiem tegorocznej konferencji była pandemia. Zmieniła nieodwracalnie świat i sposób funkcjonowania wielu zawodów. Tam, gdzie było to możliwe, wprowadzono pracę zdalną. Audytorzy przestawili się na ten model, ale wymagało to inwestycji i wiązało się z wieloma wyzwaniami, również natury technologicznej”.

Szanowne Koleżanki i Koledzy,

W wystąpieniu inauguracyjnym XXI DKA postawiłam sobie za cel pokazanie, że pandemia przyniesie naszemu zawodowi nie tylko negatywne, ale także i pozytywne skutki. Nie tylko z moich obserwacji, ale i z wielu głosów dochodzących do mnie od biegłych rewidentów wynika, że w czasach rosnącej niepewności gospodarczej, z jaką mamy obecnie do czynienia, wzrastają oczekiwania wobec biegłych rewidentów. Co to może dla nas oznaczać w praktyce? Uważam, że w takiej sytuacji, choć w myśl przepisów nasza rola się nie zmienia, to odbiorcy sprawozdań finansowych będą teraz jeszcze dokładniej analizować nasze opinie. To dla naszego zawodu zarówno olbrzymia szansa, ale i spore wyzwanie. Mniejsza będzie bowiem waga analizy historycznych danych dotyczących badanej organizacji, a zdecydowanie większa waga naszej opinii na temat kontynuacji jej działalności.

Wykorzystałam platformę, jaką dało mi wystąpienie na XXI DKA, do wyrażenia ostrzeżenia przed bezkrytycznym przyjmowaniem nadmiernie optymistycznych założeń dotyczących funkcjonowania badanych jednostek, formułowanych przez ich kierownictwo. Założenia te mogą być formułowane świadomie bądź nieświadomie, naszą jednak rolą jest zachowanie profesjonalnego sceptycyzmu oraz – co równie ważne – niezależności w ocenach. Pogorszenie

gospodarczej koniunktury będzie również skutkowało pokusami określanymi jako tzw. kreatywna czy oszukańcza rachunkowość. Wbrew oczekiwaniom, nie wszystko jesteśmy w stanie wykryć w sprawozdaniu finansowym, dlatego tak ważne jest, aby zmniejszyć lukę między oczekiwaniami rynku a faktycznym zakresem obowiązków i zadań audytora oraz jego możliwościami.

Bardzo ważnym elementem XXI DKA były wystąpienia przedstawicieli Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego. Prezes Marcin Obroniecki zwrócił uwagę, że rolą PANA jest zarówno piętnowanie zachowań złych i szkodliwych, identyfikowanych podczas kontroli firm audytorskich, jak i wsparcie dobrych praktyk. Podkreślił, że jeśli podczas kontroli firm audytorskich PANA natrafi na nieprawidłowości, to w zależności od wagi naruszenia będzie podejmować działania prewencyjne lub sankcyjne. Zadeklarował, że Agencja będzie podejmować odpowiednie działania edukacyjne i publikację pomocnych komunikatów, zawierających również informacje pokontrolne. Mają one mieć przede wszystkim formę rekomendacji.

Bardziej szczegółowy opis XXI DKA można znaleźć na stronie internetowej PIBR, poszczególne wystąpienia i sesje są także dostępne na kanale PIBR na YouTube. Tych, którzy nie mogli uczestniczyć w DKA, zachęcam do zapoznania się z nagraniami video, pozostali mogą sobie w ten sposób odświeżyć wiedzę, co może być przydatne zwłaszcza w kontekście wystąpień dotyczących standardów zawodowych czy formatów raportowania.

Szanowne Koleżanki i Koledzy,

W III kwartale kontynuowałam swoje spotkania z biegłymi rewidentami – choć oczywiście nadal było to możliwe wyłącznie w formule online. Wzięłam udział w konferencji zorganizowanej przez Regionalny Oddział PIBR w Warszawie, poświęconej badaniu prawidłowości prowadzonych elektronicznie ksiąg rachunkowych oraz w konferencji zorganizowanej przez Regionalny Oddział PIBR w Gdańsku, poświęconej tematyce relacji pomiędzy audytem i etyką w erze COVID-19. Z przyjemnością spotkałam się także - wirtualnie - z biegłymi z oddziału PIBR w Kielcach, którym przedstawiłam doświadczenia z funkcjonowania samorządu w realiach nowej ustawy o biegłych rewidentach. Reprezentowałam także naszą organizację w wydarzeniach zewnętrznych – brałam udział w webinarze „Budowanie konkurencyjności przedsiębiorstw i gospodarki poprzez inwestowanie w kompetencje przyszłości” zorganizowanym przez Ambasadę Brytyjską

w Warszawie i Brytyjsko–Polską Izbę Handlową. W tych szczególnych warunkach rozwijamy także współpracę z organizacjami partnerskimi, czego dowodem jest moje spotkanie z Andrew Hardingiem - Sekretarzem Generalnym The Chartered Institute of Management Accountants (CIMA).

Szanowne Koleżanki i Koledzy,

jednym z najważniejszych zadań, które realizujemy w KRBR i PIBR, są relacje z nadzorcą i regulatorami. Podczas wielu spotkań z Polską Agencją Nadzoru Audytowego, zarówno bezpośrednich, jak i odbywających się online, do których doszło w III kwartale, rozmawialiśmy na tematy istotne zarówno dla biegłych, jak i dla naszego samorządu. Chodzi m.in. o kwestie takie jak wykaz dokumentów do zaplanowania kontroli PANA; duża praco- i czasochłonność wymagana do zebrania i przygotowania informacji dla wszystkich zleceń realizowanych w ciągu bieżącego roku i 3 poprzednich lat kalendarzowych; zalecenia PANA dotyczące przygotowania przez KRBR wytycznych dla firm audytorskich w sprawie umów cywilnoprawnych (minimalne wynagrodzenie i ewidencja czasu pracy) oraz kwestia finansowania zadań zleconych w ramach nadzoru publicznego. Jak wynika z informacji, które przekazuje Agencja, kontrole zdalne odbywają się bez problemów, a firmy audytorskie godzą się na przeprowadzanie kontroli właśnie w takiej formie. To dobre wieści, bo dzięki temu zapewnione jest bezpieczeństwo zarówno kontrolowanych, jak i kontrolujących, dlatego zachęcam do wykorzystania tej właśnie możliwości.

W sierpniu spotkaliśmy się z przedstawicielami Departamentu Efektywności Wydatków Publicznych i Rachunkowości w Ministerstwie Finansów w sprawie odpowiedzi resortu na pytania PIBR związane z nowelizacją ustawy o biegłych rewidentach. Pytania te dotyczyły terminów w wejścia w życie, due diligence oraz doradztwa przy sporządzaniu sprawozdania finansowego. Efektem spotkania, oprócz samych odpowiedzi na pytania, było ustalenie, że powstanie grupa konsultacyjna zajmująca się odpowiedziami Ministerstwa na nasze pytania.

Szanowne Koleżanki i Koledzy,

w III kwartale 2020 r. KRBR przyjęła 107 uchwał, obejmujących bardzo szerokie spektrum zagadnień. Były to m.in. uchwały dotyczące:

- zakresu tematycznego obligatoryjnego doskonalenia zawodowego dla biegłych rewidentów w 2021 r.,

- aktualizacji planu finansowego Polskiej Izby Biegłych Rewidentów na 2020 r.,
- przekazania do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego listy biegłych rewidentów, którzy w 2019 roku nie dopełnili obowiązku obligatoryjnego doskonalenia zawodowego biegłych rewidentów,
- procedury rozpatrywania wniosków biegłych rewidentów o wyrażenie zgody na odbycie obligatoryjnego doskonalenia zawodowego w terminie późniejszym oraz przyjęcia wzoru wniosku o wyrażenie zgody przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów na odbycie obligatoryjnego doskonalenia zawodowego w terminie późniejszym,
- zmiany uchwały w sprawie regulaminu działania Krajowej Rady Biegłych Rewidentów,
- przyjęcia Krajowego Standardu Badania 540 (Zmienionego) w brzmieniu MSB 540 (Zmienionego) – „Badanie szacunków księgowych i powiązanych ujawnień” oraz przyjęcia zmian w uchwale w sprawie krajowych standardów kontroli jakości, uchwale w sprawie krajowych standardów badania oraz innych dokumentów, a także uchwale w sprawie krajowych standardów przeglądu, krajowych standardów usług atestacyjnych innych niż badanie i przegląd oraz krajowych standardów usług pokrewnych,
- zatwierdzenia sprawozdania finansowego Polskiej Izby Biegłych Rewidentów za rok 2019,
- określenia zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego,
- przyjęcia zmienionego regulaminu działania Krajowego Rzecznika Praw Biegłego Rewidenta,
- zmiany wytycznych organizacyjno-metodycznych do obligatoryjnego doskonalenia zawodowego dla biegłych rewidentów w 2020 roku.

W III kwartale 2020 r. KRBR przyjęła uchwałę w sprawie Krajowego Standardu Badania 540 (Zmienionego) w brzmieniu MSB 540 (Zmienionego) – „Badanie szacunków księgowych i powiązanych ujawnień” oraz zmian w uchwałach w sprawie: krajowych standardów kontroli jakości, krajowych standardów badania oraz innych dokumentów, a także krajowych standardów przeglądu, krajowych standardów usług atestacyjnych innych niż badanie i przegląd oraz krajowych standardów usług pokrewnych. Uchwała została przekazana do PANA celem jej zatwierdzenia.

Tak jak dotychczas, PIBR wspiera firmy audytorskie i biegłych rewidentów i ułatwia dostęp do materiałów oraz opracowań, które wyjaśniają przepisy prawa i regulacje oraz które pomagają wykonywać zawód i prowadzić działalność. W tym zakresie chciałabym wymienić przynajmniej:

- udostępnienie zaktualizowanych przykładowych raportów z przeglądu śródrocznego sprawozdania finansowego,
- udostępnienie po przetłumaczeniu dwóch nowych Alertów Rady Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej i Usług Atestacyjnych (IAASB) związanych z COVID-19: Badania szacunków księgowych i Przegląd śródrocznych sprawozdań finansowych,
- udostępnienie po przetłumaczeniu anglojęzycznego tekstu znowelizowanej ustawy o biegłych rewidentach,
- przypomnienie o nowej usłudze biegłego rewidenta świadczonej dla emitentów (spółek notowanych na rynkach regulowanych) oraz udostępnienie otrzymanej interpretacji nowych przepisów prawa dotyczących oceny rocznego sprawozdania o wynagrodzeniach,
- udostępnienie otrzymanej interpretacji zapisów ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (AML).

–

Na bieżąco informujemy także o działaniach IAASB, m in. o: webinarium dotyczącym aktualizacji MSB 600 - Badanie skonsolidowanych sprawozdań finansowych, ankiecie na temat sprawozdań z badania, materiałach z webinarium dotyczących badania w czasie pandemii COVID-19, pracach nad aktualizacją MSB 500 - Dowody badania, konsultacjach dotyczących wykrywania oszustw i kontynuacji działalności. Dbamy również o to, aby przypominać o wpływających terminach związanych z obowiązkami firm audytorskich, jak np. przekazanie informacji o prognozowanych przychodach czy wniesienie opłaty za nadzór.

Zachęcam do śledzenia profili PIBR na Facebook i LinkedIn, dzięki czemu na bieżąco będziecie otrzymywać najświeższe informacje na tematy istotne dla naszej branży oraz informacje dotyczące prac PIBR i KRBR.

Szanowne Koleżanki i Koledzy,

Tak jak napisałam na wstępie, uważam że pod koniec tego roku będziemy się niestety borykać z wieloma wyzwaniami, z którymi mieliśmy już do czynienia na jego początku. Pamiętamy wszyscy doskonale, że w marcu martwiła nas kwestia opinii o sprawozdaniach finansowych. Z kolei w połowie października, gdy piszę te słowa, coraz więcej spośród audytorów zadaje sobie pytanie o to, jak mają przeprowadzić inwentaryzację w badanych firmach. Ten przykład skłania mnie do wyrażenia uwagi, że digitalizacja usług audytorskich, która nabrała olbrzymiego przyspieszenia w 2020 r., nie jest w stanie rozwiązać wszystkich naszych

problemów. I chociaż oczywiście niedostatki technologii są często poważnym kłopotem dla naszego funkcjonowania w warunkach pandemii, to jednocześnie pokazuje to nam dodatkowy ważny aspekt tego zjawiska. Te sytuacje utwierdzają nas w przekonaniu, że czynnik ludzki, czyli audytor ze swoim doświadczeniem, znajomością badanej branży, wyposażony w kodeks przekonań etycznych, wciąż jeszcze jest nie do zastąpienia!! Nie wszystko da się zrobić zdalnie, nie wszystko można zautomatyzować, nie wszędzie wystarczą kontakty poprzez komunikatory online. Przyznam szczerze, że choć chętnie korzystam z wielu rozwiązań stworzonych przez nowoczesne technologie -nie ma wątpliwości, że wiele rzeczy jest dzięki nim łatwiejszych – to jednak nie zastąpią one bezpośredniego kontaktu pomiędzy koleżankami i kolegami audytorami! Jestem także głęboko przekonana o tym, że nie zastąpią one w przewidywalnej przyszłości bezpośredniego kontaktu audytora z klientem.

Szanowne Koleżanki i Koledzy,

Wiem dobrze z wielu kontaktów z Wami w ostatnich miesiącach, że jako biegli rewidenci doskonale odnaleźliśmy się w tej nowej, cyfrowej rzeczywistości! Ale jednak życzę wszystkim nam, abyśmy jak najszybciej mogli powrócić do normalnego funkcjonowania w warunkach, w których cyfrowe rozwiązania będą tylko niezbędnym uzupełnieniem, a nie podstawową formą naszych kontaktów!

Życząc dużo zdrowia,

serdecznie pozdrawiam.

/-/ Barbara Mistowska-Dragan

Prezes
Krajowej Rady Biegłych Rewidentów